

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROSKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf

Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

V tvojem znamenju!

Ozko je povezan z našo slovensko prosveto na Koroškem rajni naš voditelj župnik Vinko Poljanec. Duhovnik, Slovenec, vzravnani, poln vere v Pravico, zato poln vedrega upanja v njeno zmago, delaven, požrtvovalen do skrajnih meja! Tak postaja vzor slovenskega prosvetaša na koroških tleh. Naj torej stoji v njegovem znamenju pričenjajoča se sezona naše slovenske prosvete.

Zakaj ne bi verovali v našo slovensko bodočnost? Se toliko je v našem ljudstvu svojih poštenja in verske, narodne ter državljanske značajnosti, toliko živi v njem naravnega smisla za dobroto in lepoto, vse njegovo bistvo kriči za večno, neovrgljivo resnico. Trpljenje stoletij ga je skovalo v neizmerno potrpežljiv in dober rod, ki svojega ravnotežja ne more izgubiti nikdar. Ni v naših vaseh ne socialnih revolucionarjev in ne nacionalnih iredentistov, ni v naših vrstah ne zagrenjenecv in ne obupancev. In vendar je bilo na naši zemlji že toliko gorja, trpljenja in zla. Res je, mnog iz naših vrst se je tekom časa ob malih in velikih nepravilnostih, povezanih z vsakim idealizmom in torej tudi narodnim, odtujil in odmaknil in zato ni več ves naš. Zato pa so se slovenske vrste za njim še ožje in tesneje strnile in sklenile. Narodu je liki duhovniku, ki ga v fari spremlja senca hudega, a ne klone, marveč še podvoji svojo vero v Pravico in njeno zmago. Še telesno strit in od boleznih razklenjen bi šepetal svojo molitev. Ljudstvu našemu je kakor župniku Vinku Poljancu, ki se je celo še sredi najhujšega trpljenja nasmihal in iz svoje neizmerne vernosti v zadnji trenutek blagoslavljal. Silovita vera slovenskega koroškega ljudstva je ostala neokrnjena in nezlomljena do danes.

Iz neokrnjene in nezlomljive vere rastejo žrtve, tudi žrtve v področju slovenske koroške prosvete. Še vedno se narod liki ženini na svoj veliki dan pripravlja na dobo, ki mu bo naklonila pravico njegove kulture in kulturnosti. Celega Slovenca in celo Slovenko kuje naša prosveta. Značajnega, v božjo in rodno zemljo ukoreninjenega, z jasnimi pogledom v gospodarske in socialne prilike oboženega, v žalosti vedrega, v veselju zmernega, zvestega sinu in zvesto hčerko maternega slovenskega naroda in poštenega državljana naše države. To je mlado hotenje slovenske Koroške v organizirani prosveti društev, sestankov, prireditv, knjige, lista, pesmi, deklamacije, tečaja, in neorganizirane v fantovskih in dekliških krožkih, družinskih in vaških večerih. Čim se pojavi vrzel izza pomanjkljivosti šolske vzgoje ali javnega nerazumevanja naših kulturnih teženj, prostodušna

in odkrita je naša graja in zahteva v govorih in uvodnikih. Tako je narod pri delu liki duhovnik neumoren in neklonljiv, pripravljen na malo in veliko žrtv svojega poslanstva. O župniku in rajnem voditelju Poljancu so hoteli kratkovidneži dejati, da je bil skop. V resnici pa je bil skromen in skop le napram sebi, drugim pa je svojo dobroto delil skrito in neopaženo. Tak, ravno tak je tudi naš narod! Skop, skromen in neznaten zase, dober, zelo dober v žrtvi za svoja občestva družine, fare in naroda.

Iz dela in žrtve raste zmaga! Vse, kar je v svetu veličastnega, je zgrajeno na delu in žrtvi. Na-

rava sama uveljavlja v svojih zakonih to veliko zapoved, vedno spet se uresničuje v življenju posameznikov in ljudstev. Za plitko oko le je župnik Vinko Poljanec podlegel trpljenju in bolezni. Njegova kraljevska zadnja pot pa je bila veličasten dokaz njegove zmage. Plitveži le zamorejo beležiti nazadovanje naše slovenske misli na koroških tleh. V resnici jo naša vera in naše delo jačita slejkoprej.

Beseda o veri, žrtvi in zmagi bodi uvod v našo letošnjo prosvetno sezono. Tako bo stala vsa z delom in delavci vred v znamenju rajnega voditelja župnika Vinka Poljanca.

Teden, ki je odločeval o vojni in miru v Evropi.

Minuli teden bo zabeležen v evropski zgodovini kot teden največje mednarodne napetosti povojne dobe. Do srede se je stopnjevala nevarnost vojnega izbruha, v četrtek ponoči je bil podpisan mirovni sporazum velesil, v soboto pa se že začel izvajati. Evropski zemljevid se je spremenil na račun Čehoslovaške. Velika Nemčija se je povečala po ozemlju in številu prebivalstva. Sledimo v naslednjem razvoju velikih dogodkov:

Ponedeljek: Führer govori v Berlinu. V velikem govoru je kancler Hitler zvečer obrazložil nemško spomenico Čehoslovaški. V tej spomenici terjja Nemčija takojšnji odstop nemškega ozemlja in plebiscit v jezikovno mešanih krajih. Če Čehoslovaška tej zahtevi do 1. oktobra ne ustreže, bo Nemčija ozemlje kratkomalo vojaško zasedla. Kancler je še poudaril, da jo to zadnja teritorialna zahteva Nemčije v Evropi, a zato brezpogojna.

Torek: Velesile posredujejo. Ameriški prezident Roosevelt je v pismu pozval Nemčijo in Čehoslovaško, naj se sporazumeta mirnim potom. Po radiu se je oglašil angleški ministrski predsednik Chamberlain ter poudaril, da smatra mednarodni položaj za izredno napet, nemške zahteve za nesprijemljive in da bi sam tvegati še tretji obisk Nemčije, če bi rešil evropski mir.

Sreda: Anglija posreduje po Italiji. Chamberlain je v pismu kanclerju Hitlerju in Mussoliniju dal zadnjo pobudo, naj se sestanejo vodilni državniki štirih evropskih velesil. Kancler Hitler je najprej odgodil za sredo nameravano mobilizacijo in nato privolil tudi v sestanek, ki naj bi se vršil naslednji dan v Münchenu.

Četrtek: Državniki štirih evropskih velesil se sestanejo. V Münchenu so se opoldne sestali kancler Hitler, Chamberlain, Daladier in Mussolini in v treh večernih sejah razpravljali o čehoslovaškem vprašanju ter sestanek

zaključili s sporazumom. V tem je bilo določeno, da se nemško ozemlje Čehoslovaške izroči Nemčiji v štirih pasovih do 7. oktobra; dvojezično ozemlje zasede mednarodna vojaščina in se tam pripravi ljudsko glasovanje; čehoslovaška vlada odpusti še v oktobru vse sudetske Nemce iz vojske in policije ter izpusti vse politične kaznjence; v slučaju nujnosti se načelniki vlad velesil sestanejo vdrugič in razpravljajo o poljski in madžarski manjšini. Medtem ko so v Münchenu razpravljali o sporazumu, je sv. oče iz Vatikana pozval vernike in narode k molitvi za ohranitev miru v ljubezni in pravici.

Petek: Čehoslovaška pristane na sporazum. Predsednik praške vlade general Sirovy je popoldne izdal po radiu poslanico čehoslovaškemu narodu in v njej izpovedal, da ima Čehoslovaška samo izbiro med brezizgledno obrambo ali pristankom na sporazum. Vladi velevala odgovornost za milijone delovnih državljanov, da na sporazum pristane. „Nam ostane življenjski prostor, ki nam daje možnost za nadaljni kulturni in gospodarski povzdig. Sicer bomo odslej v tesnejših mejah, a bomo sami med seboj!“, tako je predsednik Sirovy zaključil svoj nagovor. — Führer in Chamberlain sta se medtem drugič sestala in se domenila, da bosta Anglija in Nemčija odslej reševali vsa sporna vprašanja mirnim potom.

Sobota: Sporazum se začne izvajati. Popoldne so prestopile nemške čete državno mejo pri Lincu in zasedle prvi pas, naslednje dni pa ostale tri pasove. Medtem je poslala Čehoslovaški ultimatum tudi poljska vlada ter zahtevala takojšnji odstop tješinskega ozemlja. Praška vlada je poljski zahtevi ugodila in je poljska vojska ozemlje takoj zasedla. — Kancler Hitler je imenoval Konrada Henleina za državnega komisarja sudetskega ozemlja.

Nekatere vesti iz Sudetov. Novi drž. komisar Sudetov Henlein je odredil, da je sudetsko-nemška stranka edino priznana politična organizacija v nemškem delu Čehoslovaške in da začnejo njeni odseki brez izjeme spet poslovati. — Predaja ozemlja se vrši mirno in v redu. Stroške utrdb, ki jih je tekom let zgradila Čehoslovaška na ozemlju sudetskih Nemcev po vzorcu francoske Maginot-ove črte, cenijo na 16 milijard dinarjev oz 1 milijardo in pol mark.

Kako je z verskimi prilikami v Veliki Nemčiji? V naši državi je danes 41 milijonov protestantov in 26 milijonov katoličanov ali v procentih: 54% protestantovske veroizpovedi in 36% pripadnikov

katoliške Cerkve. Vseh protestantovskih fara je v državi 13.470, od teh jih je v Avstriji ali Vzhodni marki samo 123. Katoliških župnij v državi je 12.482 in od teh v Vzhodni marki 2634. Evangeljska cerkev šteje torej samo okroglo 1000 župnij več kakor katoliška. Katoliških duhovnikov je v Nemčiji 33.914 in od teh na ozemlju bivše Avstrije 4841. Redovnikov je v starem rajhu 4861, v Vzhodni marki 2453. Protestantovskih pastorjev je v bivšem rajhu okroglo 18.000 in v Avstriji 681. Katoliški redovi štejejo v vsej državi 132.278 članov in članic in med njimi je 20.331 moških redovnikov.

Madžarska manjšina v Jugoslaviji se nahaja v kaj dobri situaciji. Ima 103 ljudske šole, 530 učiteljev in od teh 493 madžarske narodnosti, 5 višjih ljudskih šol in gimnazij, 73 madžarskih in 36 madžarsko-nemških cerkva z državno podporo, 190 knjižnic, 20 listov in revij, 5 dnevnikov. Največ Madžarov biva v Vojvodini, kjer tvorijo dobro četrtino prebivalstva, v dveh vojvodinskih okrajih in v dveh mestih se nahajajo Madžari celo v večini.

Narodne manjšine na Poljskem. Varšavski časopis „Natio“ podaja nekatere številke o narodnih manjšinah v poljski državi. Najmočnejša manjšina v Poljski je ukrajinska, ki šteje 7 milijonov pripadnikov. Belorusov je okroglo 2 milijona. Nemcev je istotako približno 2 milijona. Nadalje živi v poljskih državnih mejah pol milijona Litvancev in preko 2 milijona židov. V omenjenem listu prihajajo do besede tudi predstavniki narodnih manjšin, po podatkih katerih položaj drugorodcev v Poljski nikakor ni rožnat.

Novo gospodarstvo v Abesiniji. V Abesiniji stremijo Italijani za tem, da oživijo tamkajšnje kmetijstvo. Domačine navajajo nazaj na grudo. Preglavice jim dela pravična razdelitev zemlje. Doslej je bila zemlja v glavnem nerazdeljena. Komaj nekaj sto italijanskih kmetov se je naselilo v Abesiniji kot kolonistov in ti so brez družin. Posestne razmere so namreč silno zamotane in jih sedaj proučuje posebna komisija, nakar nameravajo spraviti na abesinsko zemljo do dva milijona kmetov-Italijanov. Rudninsko bogastvo Abesinije je še vedno nepoznano. Doslej izvažajo v Italijo nekaj bombaža, vlakna, kož, kave in južne sadeže. Italijanski izvoz je v minulem letu narastel na 10 milijonov mark. Novih cest so Italijani zgradili v svoji novi koloniji 3000 km, nadalje gradijo žage, opekarne, cementne in smodniške tovarne, postavljajo usnjarne in tovarne za bombaževino. Letošnja žetev je dala menda že 700.000 stotov žita. Raste tudi proizvodnja sadja in sladkorja ter pridelek živinoreje.

Pogled v ameriško politiko. Prezident Združenih ameriških držav se je v svojem zadnjem govoru priznal kot odločen pobornik demokracije in pristaš demokratičnih držav. Ameriški katoliški krogi ga vedno spet opozarjajo, da je nevarno, če se narod trga v dva tabora. Če si pristaš demokracije, ustvarjaš nacionalno opozicijo in hkrati krepiš vpliv komunizma. Če pa nastopaš proti komunizmu, jačiš nasprotni tabor. Po mnenju ameriških katoliških krogov mora vlada voditi samostojno krščansko politiko ter odvrniti napačne ideje. Rooseveltu zamerijo, da se ne briga za mehiške vernike in da nima jasnega stališča glede Španije. Prezidentu priznavajo mnoge v notranji politiki dosežene uspehe. Zboljšal je položaj delavcev, izgradil socialno postavodajo. Sam posega predsednik v spore med delavci in tovarnarji, poddržavil je oskrbo dežele z električnim tokom, uvedel delovno službo in z njeno pomočjo pogozduje in zboljšuje zemljo. A katoliški krogi dostavljajo, da brez okrepitve verskega življenja kljub vsem naporom ne pojde. „Država brez vere mora — in če bi imela bogastva v obilici — nekoč propasti,“ tako se glasi njihovo svarilo.

Ostala politika v enem stavku. Komaj se je pomirila Evropa, že prihajajo vznemirljive vesti iz Egipta. Egiptovske oblasti vzdolž libijske meje v vsej naglici delijo plinske maske in se pripravljajo na obrambo. — V španskem Maroku so baje iz-

bruhnili nemiri. — Španski rdeči in nacionalci se še vedno bojujejo ob reki Ebro, ne da bi ena ali druga stran dosegla kaj odločilnega. — Tudi v Palestini trajajo spopadi naprej in ne kaže, da se bo razburjenje v kratkem poleglo. — Kitajsko-japonska vojna se nadaljuje, četudi so Japonci posvetili vso svojo pozornost evropskemu sporu in obljubili vso svojo pomoč Nemčiji in Italiji. — Bolgarski car Boris je obiskal minuli teden kanclerja Hitlerja in se nato vrnil v Sofijo. Grede je obiskal tudi kneza-namestnika Pavla na Brdu pri Kranju. — V Beogradu je bival nemški gospodarski minister Funk. — V dvojezično ozemlje Sudetov je dospelo 10.000 članov britske legije, da pripravi glasovanje. Člani so neuniformirani in neoboroženi. — Za 1. oktober je bilo v Čehoslovaški odrejeno narodno žalovanje, vse prireditve so bile odpovedane. — Domneva se, da bo angleški ministrski predsednik v kratkem posetil Mussolinija v Rimu in z njim razpravljati o spornih vprašanjih obeh držav. — Umrli je bivši rumunski minister Avarescu.

Sv. oče o Slovincih.

Na dan Matere božje karmelske je bil ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman pri sv. očetu v gradu St. Cándolfo. S knezoškofo je došlo 35 članov slovenske dijaške katoliške akcije. Pred prihodom poglavarja sv. Cerkve so bili slovenski fantje postavljeni tik pred papeški prestol. Sv. oče se je obrnil do Slovencev in je uvodno poudaril, kako dobrodošla mu je slovenska skupina. „Ti mladeniči so odlični mladi ljudje. Njihova navzočnost mnogo pove, kakor pove mnogo navzočnost njihovega škofa, kateri gori za čast božjo in za blagor izročeni mu ovčic.“ Sv. oče se je razveselil, „da mu ljubljenski sinovi dajo prilžnost, da jih zamore pozdraviti, objeti vsakega posameznika in vso množico, ki posveča svoje moči katoliški akciji v oni Jugoslaviji in v oni Ljubljani, kjer je njen procvit sv. oče tako zelo želel. Hočemo in smo veseli, da se to akcija prav posebno razvija in da rodi vse sadove, s katerimi bogati dobrota in milost božja vse one škofije, kjer je akcija tako osnovana in vpeljana, kakor to zna naš dragi škof ljubljanski. Katoliška akcija pomeni katoliško življenje, zato razumemo njeno posebno važnost, katero ima v državi, katero sv. oče iskreno ljubi... Od katoliškega življenja se ni treba bati nikakih nevarnosti, pač pa od komunizma in boljševizma in od nečesa, kar je morebiti še hujše — nikakor pa od katoliškega življenja. Vsem, ki v katoliški akciji sodelujejo, pravi sv. oče: „Glejte, to je vaše veliko poslanstvo. Velika čast je, če kdo posveti svojo mladost in svojo bodočnost zmagoslavju Jezusa Kristusa in širjenju njegovega kraljestva v domovini. Mladič, ki gorijo za Kristusovo čast, bodo svoji domovini pripomogli do največjega blagra in največjega blagoslova. Narod bo živel Kristusovo življenje in življenje Cerkve in bo tako deležen blagoslova, obljubljenega vsem, kateri verujejo v Kristusa in spolnjujejo njegovo zapoved.“

Tako sv. oče o Slovincih in slovenskem knezoškofu. Ne dogaja se vsaki dan, da postane kak škof deležen tolike pohvale od poglavarja Cerkve.

Pred 700 leti že je zgodovinar Helmold zapisal znamenite besede, da ni ljudstva, ki bi bilo svoji Cerkvi tako udano kot Slovenci. To je moral imeti pred očmi tudi sv. oče, ko je sedaj s toliko ljubeznijo govoril o Slovincih in Jugoslaviji.

Iskrena, dejavna vernost je dika tudi nas koroških Slovencev. Tudi naša prejšnja slej odločna borba za materno našo govorico je hkrati borba za svetinje sv. vere. Očitno uči izkušnja: ponemčevanje vodi v moralno in gospodarsko propast in v popolno versko brezbrizje.

P.

Kakor pri nas.

List „Schönere Zukunft“ opisuje v eni zadnjih števil narodne razmere Nemcev na Ogrskem in v Rumuniji njihov narodni razvoj in narodno propadanje. Med drugim pravi članek:

„Sedmograški Saksonci so prišli v deželo leta 1140 kot kmetje. Zgradili so si tekom razvoja mesta, v mestih se je razvijala obrt, iz obrti so si vzeli uradnikov. Vsi narodni stanovci so zrastle na kmečki podlagi. Ljudstvo si je ustanovilo svoje šole in iz šol so prišli narodni voditelji. Bogata, dobro utrjena mesta so ljudstvo branila pred Turki, ki se teh pokrajin niso upali tlačiti, ker so bile premočno oborožene. Tako je nemški narod v Sedmograški dolgi rastle in se razcvital. V novejši dobi pa je začel propadati. Nima več dovolj otrok! — Pričetkom 18. stoletja so se naselili v Banatu Švabi. Do leta 1770 jih je prišlo 40.000, pa so se namnožili, da jih je danes 400.000. Bilo bi jih še več, a že desetletja sem razsaja med njimi bela kuga — pomanjkanje otrok. Banaški Nemci si niso gradili mest. Ker ni bilo mest, tudi ni bilo šol. Sinovi so morali v madžarske šole in so prestopali k Madžarom. Švabi niso imeli več dovolj svojih narodnih voditeljev in švabsčina je bila ponižana v navadno narečje. A tega narečja se je ljudstvo krčevito držalo in kljub številnim poizkusom ni prevzelo madžarsčine. Ščasoma so se spet pojavili nekateri voditelji, ki so se vzgajali in vzbudili med sedmograškimi Nemci in so spet začeli vzbujati svoje ljudstvo k narodni zavesti. — Zatmarski Švabi na Ogrskem so se naselili do leta 1760. Došlo jih je iz švabske dežele 6000, pa so se namnožili na 40.000 duš. Do srede 18. stoletja so bili zavedni Nemci. Nato pa je narodna zavest začela padati in do svetovne vojne so pozabili, da so Nemci. Njihova govorica je postala večinoma madžarsčina, le v skritem domačem življenju so še ostajali kosi nemške materinščine. Od leta 1920 so Nemci v domovini na delu, da vzbudijo v svojih rojakih na Ogrskem nemško narodno zavest. Njihovo delo ni brez uspeha!“

Položaj koroških Slovencev ima torej svojo inčico pri Nemcih na Madžarskem in v Rumuniji. Tudi naš boj za čistočo narodnega življenja in dobro narodno zavest ni nikakor osamljen. Treba je samo, da poprimemo vsi in vztrajno delamo na narodni prebui našega ljudstva.

P.

Domače novice

Iz življenja dunajskih Slovencev.

Nekoč bujno utripajoče življenje številčno močne slovenske naselbine na Dunaju, ki se je izživila v mnogih različnih organizacijah, je po razsulu Avstro-ogrske monarhije nenadoma zamrlo. Dunaj, slavna cesarska prestolnica ogromne države, je zgu-

skratka: vedel se je čisto tako kot Ješ in vsi drugi na pol divji psi, kadar so bili v stiski.

Buk pa se ni dal izzvati na boj; neprestano je krožil okoli njega in mu s prijaznim renčanjem hotel dopovedati, da nima slabih namer. Bil je mnogo večji in gotovo trikrat težji od volka in volkova glava mu je segla komaj do pleč; zato mu oni ni zaupal, temveč se je zvičajno izmuznil in bežal kot srna pred njim.

Gonja se je nadaljevala, dokler ga ni Buk spet spravil v zagato. Nazadnje je volk spoznal, da mu pes ne misli storiti žalega; ovohala sta še in nato sklenila prijateljstvo. Čez nekaj časa se je spustil volk v lahen tek in pozval Buka, naj gre z njim.

Pes se mu je rade volje pridružil. Tako sta potem hitela drug poleg drugega vso noč do jutra skozi gozd. Ko je vzhajalo sonce, sta bila že daleč onkraj gorovja. Sonce je stopalo višje in višje in dan je postajal gorak.

Dospela sta v ravnino z globokimi gozdovi in srebrnimi rekami. Buk je bil srečen, kajti vedel je, da zdaj sledi klicu, ki ga je tako pogosto vabil; divji tovariš ga je vodil tja, odkoder se je bil klic oglašil. Stari spomini so se budili v njem in bilo mu je, kakor da bi bil vse to pred davnimi časi v nekem drugem svetu že doživel.

Šele ko sta se ustavila ob čistem studencu, da se napijeta, se je Buk spomnil gospodarja Tornena. Sédal je in zamišljeno strmél predse. Volk se je napotil dalje proti krajem, odkoder se je bil oglašil klic.

(Dalje sledi.)

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(23. nadaljevanje.)

Prav tako razločno kakor tega moža se je spominjal nekega glasu, nekega klica. Slišal ga je včas iz globokega gozda in napolnil mu je srce z velikim nemirom in čudnim hrepenenjem, ki si ga ni mogel razložiti.

Pogosto je planil kvišku in tekel za klicem, kakor da ga ni zaslišal v sanjah, v spominu, temveč kakor da bi se bil zares oglašil. Hitel je skozi gozd in glasno lajal ali pa tiho cvilil, kakor mu je bilo pri srcu. Vtikal je smrček zdaj v hladni mah, zdaj v črno prst in radostno srkal vonj hladne zemlje.

Včasih je ves dan ležal v gozdu, skrit za mogočnim, z mahom obraslim deblom ter izza njega napeto opazoval in poslušal, da mu ni moglo prav nič uiti, kar se je v gozdu okoli njega zganilo ali oglašilo.

Morda je hotel zasačiti klic, ki se je vedno oglašal in o katerem ni vedel, odkod prihaja. Drugič je ležal v opoldanski senci pred kočo in dremal, ko je zdajci dvignil glavo, nastavljal ušesa in poslušal nekam v daljavo.

Nato je skočil na noge in jo divje ubral iz tabora v gozd. Tam se je podil ko nevihta uro za uro pa mračni senci gozdnih velikanov, dokler se ni utrudil. Potem je legel kam v grmovje in od-

tam opazoval delo in nedelo malih gozdnih prebivalcev. Najrajši pa se je izprehajal v polmračju poletnih noči; poslušal je zamolklo in zaspano šepetanje gozda, čital znamenja in glasove, kakor človek čita knjigo, in iskal oni glas, ki ga je neprestano klical, bodisi da je bedel ali spal, ki ga je vsak hip vabil, naj pride.

Neko noč že nenadoma planil iz spanja pokoncu; tresel se je po vsem telesu, vsaka dlaka na kožu se mu je naježila. Spet je začul oni glas in to pot razločno kot še nikdar poprej; zvenel je, kakor da bi tulil pes, pa je bil vendar za spoznanje drugačen.

Poznal je ta glas; zakaj slišal ga je že večkrat v prejšnjih časih. Zapustil je speči tabor in hitel skozi gozd za njim; ko ga je čul že blizu, je začel stopati počasi in previdno, dokler ni prišel iz gozda na malo ravan. Tam je zagledal velikega, mršavega volka, ki je sedel pokoncu in dvigal dolgi, rtašti gobec proti nočnemu nebu.

Buk je prišel čisto tiho in volk je nehal tuliti, kakor da bi čutil njegovo prisotnost. Buk je prikrčil telo k tlom, iztegnil rep in se plazil previdno, korakoma proti njemu; vsaka kretnja je izražala grožnjo in obenem ponujala prijateljstvo.

Toda volk ga ni počakal, temveč je zbežal, brž ko ga je zagledal. Buk ga je podil v divjih skokih in ga hotel dohiteti. Nazadnje ga je prignal v ozko sotesko, kjer so mu naplavljena debela zapirala pot. Tedaj se je volk obrnil proti njemu in se postavil na zadnje noge.

Ko se mu je Buk približal, je renčal in ježil dlako, kazal ostre zobe in grizel hitro okoli sebe,

bil čez noč svoj blesk. Le prazne palače in zaprašene šatulle ohranjujejo še spomine na davne srečne dni, ki jih sivolasi oficirji in upognjeni dvorni svetniki trudoma kličejo nazaj v spomin.

Slovanski narodi, ki jim je mlada komaj vzbu-jena moč narekovala nova pota zgodovine, so obrnili hrbet nevaležnemu Dunaju in krenili samozavestno k lastnim ognjiščem — tudi večina dun. Slovencev je odšla v svojo novo domovino, ki jih je sprejela vesela v svoje krilo ter jim dala možnost nove rasti; oni pa, ki so iz raznih razlogov ostali Dunaju zvesti, so leta viharjih preobratov, boleznega porojenja novega reda životarili kot plaha razpršena čreda v metežu velemesta, ne da bi vedel slovenski narod zanje in ne da bi vedeli drug za drugega. Dokler ni stopil na plan mož — Slovenec z duhom in telesom, letos umrl A. Gabršček, zaslužni slov. narodni delavec in publicist, ki je s pomočjo dun. obrtnika Črnelča in akademika rajnega Zdravka Zwitterja zbral ostanke slovenske krvi ter jih povezal na občnem zboru 6. oktobra 1927 v Slovenski krožek na Dunaju, organizacijo, ki služi namenu, da vstvari vsakemu, ki čuti slovensko, prijeten domač krov in skrbi za ohranitev in gojitev narodne zavednosti med brati v tujini. Tako je postala zgodovina Slovencev na Dunaju istovetna z zgodovino Slov. krožka.

K ostankom iz starega predvojnega Dunaja je prišel še vsako leto nov dotok slovenske krvi. Bila so to v prvi vrsti slovenska dekleta, ki so silila v mesto, svesta si, da jih tam čaka boljše življenje; bil je slovenski delavec, ki je moral od doma, ker grunt ni mogel več dati kruha za tretjega ali četrtega sina. Tem je bil Krožek in bo še naprej toplo zavetišče, ki jih obvaruje pred zatonom v butajočih valovih tujerodnega velemesta. Priromal je tudi vsako leto na Dunaj slovenski akademik, poln nadebudnega idealizma in mladih sil, da bi si nabral vede in znanja, iz katerega bi mogel enkrat dati narodu. Za tega, ki je tople domačnosti v tujini najbolj potreben, se je krožek najbolj zavzel in mu nudil vse, kar je le mogel.

V času narodnega prebujenja je to delo, ki ga je vršil Slovenski krožek skozi leta, zadobilo večji pomen; kajti za vsak narod, bodisi še tako velik ali majhen, je skrb za raztresene drobce vprašanje velikega pomena. Koliko plodovitih sil izgublja vsak narod v času, ko nam prostorne daljine niso več nikakšna ovira? Koliko krvi od vsakega naroda odtaka v neznane smeri? Kateri organizem bi mogel te zgube prenesti ne da bi trpel škodo? Nemški, danes eden narodno najbolj razgibanih narodov, je na tem področju vsem v zgled s svojo širom sveta prepleteno organizacijo AO, katere središče je Stuttgart.

Najvažnejšo nalogo vidi Slov. krožek v tem, da skrbi za gojitev in poglobitev narodne zavesti potom prosvetnega dela. Pripade pa mu na drugi strani tudi naloga, da posreduje in predstavlja slovensko kulturo in slovensko narodno silo med drugorodci in s tem vstvarja pogoje za medsebojno zblizanje in spoznavanje.

Dolgo časa je Slovenski krožek vzdrževal šolo za slovensko deco, da ji ohrani materno govorico.

Bogata knjižnica, ki je v prvi vrsti sad ne-umornega prizadevanja tokratnega predsednika, stavi članom najrazličnejše čtivo na razpolago in jih uvaja v narodnega duha. Poseben odsek skrbi za slovensko narodno glasbo t.j. tamburaški orkester, ki ga vodi znani strokovnjak na tem polju Klemo Viskovic. Po zaslugi tega vodje, ki žrtvuje vse svoje moči strokovnjaški vzgoji godbenikov, je dosegel tamburaški zbor višino umetniškega orkestra. Ponesel je sloves krožka med dunajsko široko občinstvo s sodelovanjem pri slovenskih družabnih prireditvah, pri raznih kulturnih filmih v dunajski Uraniji, v radiju itd.

Letos se je Krožek 16. januarja predstavil dunajskemu občinstvu z izredno posrečeno akademijo o priliki svoje desetletnice. Tokratni predsednik profesor Anton Trost, ki uživa kot naš najboljši klavirski virtuos daleč preko naših meja velik ugled, je postavil ves svoj trud v to, da je proslava desetletnice predložila vso kulturno moč našega naroda in podala verno sliko njegovega življenja. Po sodelovanju odličnih na Dunaju živečih umetnikov se je povspela ta prireditev od prave umetnine ter bila vsakomur, ki jo je doživel, užitek.

Tamburaški zbor je nudil tudi tokrat umetniško godbo, in žel bujno priznanje. Gdč. Ksenija Kušjeva nas je s svojim toplim mehkim glasom priklicala v livade slovenske umetne pesmi, ki so užigale srca vseh. Nato se je vsedel predsednik prof. Trost h klavirju, napol tako, kot bi se vsedel pred razvajeno pariško družbo, napol tako, kot bi sedel v krogu intimnih znancev, ter nam je s svojo mojstrsko roko podal v svoji lastni kompoziciji „fantazijo na slovenske narodne pesmi“. Občinstvo se kar ni moglo zadovoljiti ter je še in še prosilo za dodatke.

Našega slovenskega opernega pevca na Dunaju Antona Dermota, ki se je tako naglo osvojil srca dunajskega opernega občinstva, je sprejelo občinstvo z burnimi pozdravi. Vsaka pesem, ki je pri-tekla iz njegovega grla, je bila doživljaj, vsako je moral trikrat ali štirikrat ponoviti. Zaključili sta to slavnost dve slovenske narodni pesmi, zapeti od mešanega zbora krožkov, Slavnostno raz-

položenje, ki ga je sprožil ta narodni večer v tujini, se je pri plesu, ki je koncertu sledil, sprebrnilo v toplo domačo zabavo. Vsak Slovenec na Dunaju je odnesel domov vtise, da je zopet doživel kos domovine.

Dne 12. junija je bil zaključni zabavni večer letošnje sezone v krožkovit prostorih. Veselo je sviral tamburaški orkester v slovo, operna pevka gdč. Fratikova je z mojstrsko spretnostjo pela vesele slovenske narodne pesmi, ter s tem dala predužitek počitnic na slovenski zemlji. Segli smo si nato v roke pred hotelom Fuchsom in se poslovili: „Na veselo svidenje v jeseni!“ — K.o.

Jugoslovanski gradbeniki na Koroškem. Generalni nadzornik za nemške ceste inž. Todt je svoječasno povabil skupino jugoslovanskih inženjer-jev na ogled nemških prometnih prilik. Ob povratku so se jugoslovanski gostje nekaj časa mudili tudi v naši deželi. Pod Visokim Klekom jih je pričakoval pokr. vodja-naměstnik Kutschera ter jim izrazil dobrodošlico na koroških tleh. V hotelu „Post“ pri Sv. Krvi je bila Jugoslovanom pripravljena zakuska, med katero so bile izrečene prirčne besede na jugoslovansko-nemško prijateljstvo. Prezident jugoslovanskih cestnih udruženj dr. Vinko Vrhunec je navajal med drugim, da so nemške ceste najboljše in najlepše na svetu in so tozadevne nemške izkušnje dragocene za vse ostale države. „Ceste naj pospešujejo sožitje naroda z narodom v obmejnem ozemlju“ je poudaril vodja jugoslovanske skupine in nazdravil nemškemu narodu in Adolfu Hitlerju. Večer je zaključil nastop nemških pevcev in predvajanja narodnih plesov.

„Mama, požinjejte, vaš Lojzek bo morav pa ajn-rukat,“ tako je nagovoril pred tednom sosed Miha Kumrovo mater in sinu-posestniku izročal poživ-nico k vojakom. Malo solza je res bilo ob Lojze-jevem slovesu od doma in dobra mama je pre-čula celo noč v molitvi za svojim edincem. Pa jo njen korenjak primaha že kar v nedeljo navrh kot korajžen „urlavbar“ domov in mamica se ni mogla nagledati svojega sina. In ni še minul drugi teden, že se je vrnil njen sin svež in čil nazaj ter se z dvakratnim veseljem vpregel v svoje domače gospodarstvo. Še nam v uredništvo je pisal Lojze Kummer pismo o svojih doživljajih v vojaški obleki in pošilja tem potom iskrene pozdrave vsem svojim „komradom“ iz vojašnice. Bog ga živi in z njim vred vse naše korenjake!

Današnja priloga „Koroškega Slovencea“. To-kratni številki našega lista je priložen prvi izvod mladinskega mesečnika „Mladi Korotan“. List je namenjen našim malim in najmlajšim, a tudi starejši se bodo s pridom poglabljali vanj. Očetje in matere ter starejši sinovi in hčerke naj si ogledajo priloženo prvo številko in jo toplo pri-poročajo komaj šolskim klopem odrastlim in še našim šolarčkom. To bo naša dejavna narodna zavest, da pride mladinski mesečnik v prave roke in tod vrši svojo veliko nalogo. Po „Mladem Ko-rotanu“ naj vzplamti v malih in velikih nova, oja-čena ljubezen do naše matere govorice in slo-venske narodne kulture. Tekom meseca oktobra se nato zgledajo v vseh naših družinah članice dekliških krožkov naših prosvetnih društev in bo-do nabirale naročnike. „Mladi Korotan“ stane na leto samo eno marko in to bo zmogla vsaka naša družina, ki ji je sveta dediščina njenih prednikov. Izbrana vsebina mladinskega lista bo nedvomno množila zanimanje našega ljudstva za novi kos slovenskega kulturnega življenja in za slovensko narodno kulturo vobče. To je naša iskrena želja „Mlademu Korotanu“ na pot!

„Učite se francosko, a ne pozabite materne- ga jezika!“ V Alzaciji, ki pripada sedaj Franciji, se letos spominjajo svojega narodnega prvoboritelja duhovnika Karola Braun-a, ki je tam deloval pred 50 leti kot pesnik in pisatelj. Glasilo alzaških Nemcev „Die Heimat“ navaja njegove nauke: „Učite se francosko, a ne pozabite materne- ga jezika! Če v naši domovini kedaj umolkne materni jezik ljudstva, je to samo krivda meščanskih slo-jev. Ti so prevzeli francoski jezik. Materni jezik Alzačana je nemški! Še se govori nemško v nižjih slojih, gore in reke nosijo še imena našega ljud-stva in mi vsi še nosimo svoja narodna imena. Četudi smo že 200 let združeni z Francijo, ne mo-remo tajiti svojega plemena in svoje nemške na-rodnosti. Dokler je bila naša dežela zvesta svo-jemu jeziku, je imela svojo poezijo in slovstvo, ki narodu ni ostalo tuje!“ Pred 70 leti je Braun izdal zbirko alzaških nemških pesmi in v njej zapisal besede: „Pesem bo varovala naš jezik, materni jezik pa bo najtrdnjejša obramba našega značaja!“ — Kot pri nas!

Dve odredbi. WHW (Zimska pomožna akcija) je odredila, naj se v nedeljah 9. oktobra, 13. no- vembra, 11. decembra, 8. januarja, 12. februarja in 12. marca v vseh gospodinjstvih in gostilnah pri-

pravi za južino ena sama jed. V gostilnah bodo v nedeljo 9. oktobra na izbiro samo sledeča posamična jedila: Grahova juha s prilogo, belo zelje z govedino, ribe ali poljubna zelenjad. — Za podeželske trgovine je odrejeno, da morajo zapi-rati zvečer ob 7. uri in ne več ob 8. uri.

V Mariboru je umrla 19. septembra gospa Ma-rija Majstrova, vdova po pokojnem generalu Rudolfu Majstru. Pokojna je zavzemala v slo-venskem obmejnem mestu prav odlično mesto, predvsem je bila neutrudljiva organizatorica in predsednica Slovenskega ženskega društva v Ma-riboru. V občevarstvu jo je odlikovala prirčna lju-beznjivost in plemenitost. Dosegla je 53 let. Na njeni zadnji poti jo je spremljala izredna množica meščanov in prijateljev ugledne slovenske dru-žine. Za materjo žalujeta sinova Hrvoj in Borut.

Izpred hriba sv. Katarine. (St. Michael ob Blei-burg—Šmihel pri Pliberku.) Pred nedavnim ča-som so nas mnogi zavidali zaradi naše šole, češ, imate vsaj dvojezični napis na vaši šoli, četudi pouk ne ustreza vašim željam. Ta „prednost“ na-šega šolskega poslopja pa je sedaj odpravljena. Namesto dvojezičnega napisa „Volksschule — Ljudska šola“ se sedaj na šoli blesti nemški „Volksschule“ v gotični pisavi. — Bivša naša ob-čina je pred leti kupila sredi Šmihela lepo Ažma-novo hišo. Stavbo so sedaj nekoliko prezidali in je našel v njej zavetje nemški otroški vrtec. — Nova ureditev gasilstva v vsej državi zadene tudi naše slovensko gasilsko društvo. Le-to je razpolagalo z eno motorko in dvema navadnima brizgalnica-ma ter dvema gasilskima domovima. Nova od-redba priključuje slovensko požarno brambo nem-škemu gasilskemu društvu. — Predzadnji teden se je poročila prijazna Feračeva Ančka z Bistrice s Tonejem Turkom iz Podkrajja. Mladi družinici naše iskrene čestitke. — Prva slana je polju moč-no škodovala. Mnogo obetajoča ajda je v naših predelih popolnoma uničena in ne bo niti semena.

Winkl—Kot pri Št. Jakobu v Rožu. V nedeljo 2. t. m. smo na božji najvi sv. Jakoba pokopali gostilničarja in posestnika Matijo Pečnika, pd. Prešana v Kotu. Rajni je dosegel 69 let in je dalje časa bolehal na vodenici. Kot gostilničar in sosed je užival obče spoštovanje. Na njegovi zadnji poti so ga spremili poleg številnih znancev in sosedov njegovi ožji prijatelji, pečniški pevci, ter mu na domu in ob grobu zapeli v slovo mehke domače žalostinke. Pogrebne obrede je opravil preč. g. dekan Schenk ob asistenci pečniškega župnika č. g. Worniga. Rajnemu večni mir, Prešanovim iskreno sožalje!

To in ono. Bivša samostanska šola v Št. Pavlu se vodi v novem šolskem letu kot gornja šola za dečke. — Telefonske pristojbine za pogovore z rajhom so bile znižane, ker je v Avstriji uvedena pristojbinska lestvica iz Nemčije. — Državljeni od 15. leta naprej dobijo identitetne izkaznice (Kennkarten). Obvezne so za fante od 17. do 18. leta, za posestnike obmejnih izkaznic in za žide. — Zadnje septembarsko nedeljo se je podal ce-lovški župan dr. Franz s 135 uradniki v Grab-štanj na polje pobirat krompir. Kmetje so Celov-čane pogostili z moštom in prigrizkom. — Pripo-ročena pisma v rajh se s 1. oktobrom naprej lahko oddajajo zaprta. — Za učitelja v Galiciji je imeno-van Walter Scheriau. — Šoferja Matijo Melcher-ja iz Vrbe, ki ima na vesti vrsto vlomov v vrbl-janskih vilah, so obsodili na 2 leti, njegovega bra-ta Franca na 6 mesecev zapora. — V Bleibergu pod Dobračem so dogradili 8 novih stanovanjskih hiš, v katerih bo nastanjenih 28 delavskih družin. Pripravljajo tudi delavsko kopališče.

Naša prosveta

Najznamenitejši kos slovenske zgodovine.

V zadnji številki smo v prosvetnem kotičku na-šega lista priobčili iz nedavno v Ljubljani izišle knjige Franca Grivca „Slovenski knez Ko-celj“ poglavje o slovenskih knezih v Karanta-niji. Danes posnemamo v kratkih besedah vsebino zgodovinske razprave, ki obravnava nedvomno najznamenitejši kos slovenskega življenja pred tisočletjem.

Pred tisočletjem so bivali Slovenci ne samo v alpskih predelih, marveč so segali daleč na o-zemlje današnje Čehoslovaške in preko Madžar-ske do Srema so poseljevali takozvani panonski Slovenci. Sedež njihovih knezov se je nahajal ob Blatenskem jezeru (sedanjem Plattensee v jugo-zahodnem delu Madžarske). Moravska in panon-ska kneževina sta bili mejni grofiji velikega fran-kovskega kraljestva in so bili torej njeni knezi podaniki nemških kraljev. Zgodovinski viri nava-jajo dva slovenska kneza panonske grofije in si-cer kneza Pribina in njegovega sina Koclja. Sled-nji je zasedel knežji prestol v začetku leta 861.

Knez Kocelj nadaljuje po zatonu slovenskih ka-rantanskih vojvod, katere je slovenski narod ustoličeval na gosposvetskem polju in katere so na-sledovali nemški vojvode, slovensko zgodovino

na izredno časten način. Bil je goreč kristjan in je kot velikodušen dobrotnik Cerkve ustanovil mnogo božjih hramov na tedanjih slovenskih tleh. V letih njegovega kneževanja dospeta na Moravsko solunska brata in slovanska apostola sv. Ciril in Metod. Knez Kocelj se kmalu začne zanimati za njuno uspešno delovanje, ki ga razvijata na podlagi slovenske besede in slovenskih knjig, ter ju povabi na svoj dvor. Sprejme ju z veliko častjo in gostoljubnostjo, takoj vzljubi njune slovenske knjige, se jih nauči ter izroči sv. Cirilu 50 učencev, da bi se pri njem vzgojili za slovenske duhovnike. Pod knezom Kocljem se ob sodelovanju slovenskih blagovestnikov in s pomočjo slovenske knjige in slovenskega bogoslužja versko in kulturno življenje med Slovenci silno dvigne. Najbrže ne brez sodelovanja Koceljevega pristane papež na to, da se ustanovi za Slovence posebna nadškofija, in imenuje sv. Metoda za prvega nadškofa. Sveta brata se po prehodnem bivanju pri knezu Koclju podata v Rim. Papež Hadrijan spozna njuno iskreno gorečnost za širjenje krščanstva med Slovenci in posveti sv. Metoda za panonskega nadškofa. Sv. Ciril v Rimu umre, Metoda pa pošlje poveljar Cerkve s pismom do treh slovanskih knezov in jih obvesti, da dovoljuje v njihovih cerkvah slovansko bogoslužje, in ustanovi slovensko nadškofijo.

Nemški škofje ljubosumno zasledujejo novi pokret v Panoniji ter zatožijo Metoda pri papežu, da krši pravice salcburške nadškofije, ki je dotlej upravljala cerkvene zadeve panonskih Slovencev. Ko se novi nadškof Metod mudi na Moravskem, ga Nemci zajamejo, odvedejo na Bavarsko in ga imajo v ječi zaprtega poltretje leto. Šele na odločno zahtevo papeža Janeza VIII., ki prepove nemškemu škofu maševanje, zadobi Metod svobodo. Papež pa na pritisk nemških škofov popusti glede slovanskega bogoslužja.

Sv. Metod se vrne iz ječe h knezu Koclju v blatenski grad. Kocelj ga radostno sprejme in se ne zmeni za nemško grožnje, da mu ne bodo prizanesli, če Metoda sprejme v svojo grofijo. Kljub pritisku in grožnjam vztraja slovenski knez v prijateljstvu do apostola Slovanov. Za tem zgodovina o knezu Koclju molči, bržkone je vsled svoje zvestobe izgubil visoko službo, premoženje in morda tudi življenje. Slovenska Panonija razpade.

Po tisoč letih zamre zadnja slovenska beseda ob Blatenskem jezeru. Ostane samo še spomin na odličnega in plemenitega slovenskega kneza Koclja, katerega ime je nerazdružno zvezano z imenom slovanskih blagovestnikov.

„Ljudski oder“, prvi zvezek letnika 1938-39, prinaša poleg dragocenih igrskih pobud in navodil 4 krajše oderske prizore, med njimi dva za praznik Kristusa kralja koncem oktobra. V posebnem članku se ustanovitelj in urednik lista prof. Niko Kuret spominja 170letnice Andreja Šusterja Drabosnjaka. Članek končuje s pomembnim pozivom, ki ga hočemo i mi upoštevati: „Naj bi se letošnje leto pričelo v znamenju spomina na našega Drabosnjaka, naj bi vsaka naša igralska družina v začetku nove igralske dobe sklenila, da bo uprizarila vsajeno Drabosnjakovo igro. Če je namreč Drabosnjakov duh v njej: to je duh pristnega, nepokvarjenega slovenskega človeka iz ljudstva.“

Sedaj, prijatelji, na delo! Predsednik, skliči prvo društveno sejo in po dobrem in skrbnem premisleku izdelajte na njej svoj letošnji delovni načrt. Razprašimo knjižice, očistimo tamburice, poiščimo svoje pevske zvezke, pripravimo še našo dvorano, da bo spet prijetna in domača! Letošnje oderske prireditve hočemo pripraviti na dolgo roko, da bo uspeh tem večji in zadovoljivejši. Nameravane sestanke, za katere vlada med ljudstvom izredno zanimanje, bomo prijavili pravočasno centrali, da oskrbi potrebni material in zagotovi še svojega zastopnika. Prav posebno skrb hočemo posvetiti našim malim ter jim nuditi v jezikovnem tečaju in s pomočjo „Mladega Korotana“ izdaten pouk v naši in njihovi materni besedi. — Mnogo dela čaka, a prosvetno delo je nadvse hvaležno in je plačilo zanj v tihem zadovoljstvu storjene dolžnosti. Oktoberski praznik Kristusa Kralja pa naj naše letošnje kulturno delo otvori in mu zajamči blagoslov od zgoraj!

Gospodarski vestnik

Številke, ki dajo misliti.

Na kmetijski razstavi v Welsu je bila med drugim razstavljena tudi velika stenska slika z naslovom „Prehrana kmetijskih rastlin“. Slika je podajala v številkah, besedilu in sličicah nazorno in zgovorno, kod bodo skušali kmetijsko gospodarstvo najizdatneje podpreti. V letu 1936-37

se je uporabilo na oral zemlje v kilogramih umetnega gnojila:

20% dušičnatega v Avstriji 4,2, Bavarski 26,7, v ostalem rajhu 57,2,

fosforovega gnojila v Avstriji 9,4, na Bavarskem 53,4, v ostalem rajhu 67,4,

40% kalijevega gnojila v Avstriji 2,9, na Bavarskem 30, v ostalem rajhu 47,9.

Druga slika je nadaljevala: V Avstriji je bil zbog razmerno nizke uporabe umetnih gnojil pridelek znatno nižji in sicer pri pšenici za 37, rži 20, ječmenu 26, ovsu 30, krompirju 16 in pri repi za 19 odstotkov nižji od enega v rajhu. Nižjemu pridelku so krive seve tudi neprimerni alpskega vremena in zemlje, vendar si je kmetijska organizacija na jasnem, kod bo treba kmetijstvo posebej podpreti.

Izmenjava mladine v rajhu. V načrtu je izmenjava kmečke mladine v okvirju kmečke stanovske organizacije. Zamenjava se namerava izvesti po deželah in pokrajinah in tudi po okrožjih. Posebno bo organizacija pospeševala obisk kmečke mladine v Vzhodno Prusijo in Šlezijo. Ta obisk bo država tudi denarno podpirala. Mladina se bo izmenjavala 1. aprila in 1. oktobra, obisk bo trajal v splošnem pol leta in se na željo lahko podaljša na leto dni. — Za slovensko kmečko mladino pride v poštev pač samo izmenjava v mejah narodnega ozemlja in bodo potrebni koraki storjeni.

Deset točk za setev ozimine. Sledeče točke navaja „Kmetovalec“ kot posebnega upoštevanja vredne pred setvijo ozimin: Pridelek in kakovost žitaric sta odvisna od predposevka, obdelovanja in gnojenja zemlje. Pridelek in njegova kakovost se moreta povečati z dobrim obdelovanjem in pravičnim gnojenjem zemlje. Točna navodila za pravilno gnojenje se dajo sestaviti samo na podlagi preiskave zemlje na terenu samem. V praksi se lahko računa z dobrim uspehom, če se upošteva, kakšen je bil predposevek, kakšno je tlo in kako je bilo do tedaj gnojeno, kakšen je bil pridelek. Na podlagi tega je mogoče narediti načrt za prihodnje gnojenje. Mešanice naredi, ki so sestavljena iz apnega dušika, se naj potrosijo po nji vi pred oranjem, ali pa na surovo brazdo, nakar se njiva temeljito pobrana. Če gnojilo zaorjemo do 10 cm globoko, lahko takoj sejemo, če ga zadržamo, se naj seje šele čez par dni, ker bi sicer živo apno apnenega dušika škodilo kaljivosti semena. V krajih z mnogo padavinami in bolj propustno zemljo naj se gnoji v jeseni pred setvijo samo s polovico potrebne količine umetnega gnojila. Drugo polovico potrosimo spomladi na zelen posevek. Na ta način rastlina lahko bolj gospodarsko izkoristi hrano, kar zelo ugodno vpliva na kakovost in višino pridelka. Plevel v žitnem polju lahko v pozni jeseni ali spomladi uničujemo z neoljenim apnenim dušikom. Zato potem ni potreba gnojiti pred setvijo z dušičnimi gnojili. Dušik je hrana za glivice, ki predelujejo slamo in druge organske odpadke v humus. Da strnišče oz. koružišče čim bolj sprhni, je dobro, predno ga preorjemo, da ga potrosimo z dušičnatim gnojilom. Če njivo močno pognojimo, moramo sejati bolj redko, sicer nam žito posebno v mokrem letu poleže. Z redko setvijo si prihranimo zrnje. Sejmo samo zdravo in očiščeno seme od oplemenjenih sort, ki smo ga razkužili z zaščitnim sredstvom od trde ali smrdljive sneti.

Brazda se pri oranju ne sme svetiti. To je staro kmečko pravilo in je zelo upravičeno. Ako se brazda ob strani in na dnu sveti, je zamazana in zrak ne more stopati v zemljo. Zrak, pravzaprav kisik v zraku pa je ono, kar napravi zemljo rodovitno in kar razkrajja gnoj. Posebno važna je rahla brazda spomladi, ker rabijo rastline kmalu po setvi že tečno hrano iz gnojila in zemlje. Spomladi se mora zemlja od pljuga drobiti, pravimo. Manj važno je, ako se brazda in grude svetijo jeseni, kajti zimski mraz zemljo zdrobi in bodi še tako zamazana in strjena.

Na kaj naj pazimo pri reji bika? Naj kratko navedemo šest zapovedi izkušenih bikorejcev: 1. Bik je odločilne važnosti za povzdigo reje. 2. Dober bik ni nikdar preplačan, slab bik pa ni za nič, tudi če je podarjen. 3. Vrednost bikova se pokaže šele po drugem in tretjem letu in sicer na zarodu. 4. Reja starejših bikov se najbolj izplača in je mogoča, če skrbiš, da se žival zadostno pregiblje in primerno hrani. 5. Hudobnost bikova je posledica slabega ravnanja. 6. Bik prenaša svoje lastnosti toliko bolj na zarod, čim bolj je utrjenih lastnosti in dobrega rodu.

Nekaj števil o pomenu ovčjereje v Veliki Nemčiji. Tekstilne tovarne naše države porabijo letno 103 milijonov kg sprane volne. V državi sami se pridela komaj nekaj nad 6 milijonov kg volne. Leta 1923 je bilo v bivši Avstriji šeststotisoč ovac, deset let navrh je padlo število pod polovico. V naših krajih bo moralo spet postati pravilo, da bo

imel vsak kmet po par ovac. Zimske krme za par glav drobnice ne bo težko pridelati.

Kako je z raznimi tajnimi praški za goved, konje in svinje? Ponekod ponujajo po deželi razne tajne praške za živino in obljubujejo presenetljive uspehe s „štupo“. Ti praški so sestavljeni iz živinske soli, Glauberjeve soli, grenke soli, natrijevega bikarbonata, oglja, žvepla, kostnega pepela in drugih snovi, katerim dodajo še janeža, koromača, encijana, brinja in podobnih dišav za izboljšanje okusa in vonja. Pred nakupom takih praškov, ki se ponujajo za drag denar, se mora vedno na novo svariti. Zdrave živali tajnih praškov ne rabijo, bolnih živali pa z njimi ozdraviti ne moremo. Vsak uspešen lek in preparat bi pri današnjem stanju znanosti že davno našel splošno uporabo v živinoreji. Pri „tajnih“ praških je potrebna torej dvojna previdnost.

Gospodinja, ali hočeš imeti pozimi dosti jajc? Potem moraš na to misliti že v vigredi. Izkušnje so namreč pokazale, da stare kokoši pozimi ne neso. Pač pa so prav rodovitne tudi pozimi one kokoši, ki so se izvalile v času od začetka marca do konca aprila minulega leta. Če hočeš imeti torej prihodnjo zimo mnogo jajc, podloži svojim kokošim čimprej v zimi, v februarju ali marcu ter vzgoji marčna ali aprilski piščeta. Stare kokoši nadomesti torej z mladimi in jajc ti ne bo manjkalo. Seveda pa moraš skrbeti tudi za primerno hrano.

Sadne cene. Za domače sadje so določene sledeče prodajne cene v trgovini na drobno: namizna jabolka (1 kg) 38—50, jabolka za vkuhanje, dobra, 25—38, srednje dobra 10—25, namizne hruške 50—80, hruške dobre kakovosti 30—50, srednje kakovosti 10—30, češplje 33—40 pfenigov za kg.

Zanimivosti

Nekaj podrobnosti o novem zrakoplovu „Grofu Zeppelinu“. „Grof Zeppelin“, ki so ga pred tednom izpustili v zrak, je nekoliko manjši od „Hindenburga“, kateri se je užgal lanskega maja tik pred svojim pristankom v New-Yorku. Nova zračna ladja je dolga 245 m, največji premer znaša 45 m. Plinske celice imajo 200.000 kubičnih metrov prostornine. Balon more nositi vsega 200.000 kg tovora. Zunanja stran je zgrajena iz tkanine, ki je ni mogoče raztrgati. Gonijo balon štirje Diesellovi motorji, od katerih zamore vsak razviti do 850 konjskih sil. Največja hitrost je preračunana na 135 km na uro, povprečna hitrost pa znaša 125 km. Prvega poleta „Zeppelina“ se je udeležilo 75 ljudi, polet je trajal nekaj ur.

O Beogradu piše nek angleški profesor, ki imenuje Balkan najzanimivejši kos Evrope, sledeče: Beograd je najzanimivejše mesto na svetu. Stodstotno se je mesto spremenilo in prezidalo. Na vsakem koraku sreča človek znake starega in novega sveta. Mesto je bilo ustanovljeno v rimski dobi, nato je postalo bizantinsko, dokler ga niso zavzeli Turki. Zdaj pripada Jugoslovanom. Modernizacija po vzorcu zapadnih mest je v Beogradu že skoraj docela končana. Večina beograjskih ulic in poslopij je modernih. Številni slikoviti deli starega mesta so se umaknili modernizaciji, le tu in tam še človek opazi stari način življenja. Vsak večer je na „Corsu“ stara beograjska promenada. Vse ljudstvo se zbere na glavni ulici in prijetno kramljuje šeta. Takšnega vsakodnevnega zbiranja ljudi si v Parizu ali Londonu skoroda ne moremo misliti. — O Bukaresti pravi Anglež, da je balkanski New York, ker se tako strahotno hitro razvija. Tudi Sofija se je po pisateljevem mnenju mnogo spremenila in tudi Atene imajo vedno več stika z evropskim zapadom. Edino Carigrad ob Bosporu je star, prestar, da bi se „pomladil“, sodi učen profesor.

Tudi človeško telo menjava jakost svojega delovanja. Zdravniki so dokazali, da je v opoldanskih urah od dveh do štirih v človeškem telesu nekaj počitek: srce bije bolj rahlo, telesna vročina se zniža, izločevanje dušika in vode je neznačajnejše. Od polnoči do 8. ure zjutraj želi počitka želedec in proizvaja manj jedi razkrajajočega soka. Proti večeru ojačeno delujejo ledvice, zato pa ima kri najmanj rdečih krvnih teles. Zdravniki dostavljajo, da je dobro, če se posamezniki ravna po naravnih zakonih, ki veljajo za življenje in delovanje človeškega organizma.

Za tiskovni sklad so darovali: Rapp Lucija, Vetrinj, 50 g; Nočnik Janez, Jerberk, 1.—; zbirka Sele—Zgornji Kot 6,67; društvo „Kot“ mesto Venca na grob Marice Zwitterjeve 7.—; Križnik Josip mesto venca na grob č. župnika Poljanca 2.—; društvo „Zvezda“ mesto venca na grob č. župnika Poljanca 5.—; Silan Hilda, Dunaj, 0,50; dr. A. Scharwitzl, Schwechat, 6 RM, Novak Albin, Maribor, k šestdesetletnici svojega rojstva 25 Din. Vsem darovalcem najlepša hvala.